

Слични

Надин Гордимер

Исправа смо их једва примећивали, тек је већ дан беспосличар што лежи под ретким растинjem овог краја које је засадио ботанични одсек у кампусу. Неки од нас се још сећају, после свега, да су пролазили поред њега. И вишли су га — или неког њему сличног — како претура по ћубришту иза студентске управе; неко од нас би му, наравно, увек би то била девојка, добацио, прилично неспретно, тек купљену питу за ужину, али би поцрвенела од понижења кад би се овај окренуо од ње мрмљајући. Кад их је бивало више, жена из кантине, с црвеном штрафастом прегачом, је излазила и растеридала их варјачом као какав чопор мајмуна.

Већ смо се били привикили да их виђамо по улицама града у близини универзитета како просе и скупљају отпадке по контејнерима кријући се, као у тајној мисији чији је крајњи циљ да се испроси довољно за још једну боцу пића, крећући се у друјском кругу околу својих кутија и дасака поређаних око остатака ватри које су палили на местима намесеним изградњи постмодерних пословних зграда. Знали смо за једног који је крстарио по празним заливима паркинга. Или, за другог, на ког смо наилазили прелазећи улицу или чекајући на семафору, док су нам испразне мисли клопорале у свести као мотор старат аутомобила, он је носио невелик картон на ком је, забијено у неравно, била испишана прука: **НЕ МАМ ПОСАО ГЛАДАН САМ ПОМОЗИТЕМИ Молимвас.**

Да, у почетку их је било свега неколико. Мора бити да су узлазили кроз стари, ретко коришћени пролаз тамо доле, близу капије тениских терена, где још увек није било ограде. Иако их тамо нисмо виђали, постојали су сигурни знаци њиховог присуства: изгажено жбуње, празне флаше, понека распарена ципела са ћоном исплаженим као језиком. Биће да их је растеридала милиција. Тада још је један студент није сматрао за ходно да би требало пријављивати њихово безопасно присуство, једино су били нешто пажљивији они студенти који су имали аутомобил или радио апарате нису остављали тако да се могу видети кроз затворене прозоре. Свакодневно смо трикарали од ученицима до лабораторија и назад, унутар и око кампуса, између станови, библиотека, студентске управе и базена, кроз аvenије препуне плаката којима се оглашавају разне јавне трббине и спортска такмичења, диско клубова и реп. журки, зборова муслиманског, хришћанског или јеврејског братства, педесетског или феминистичког сестринства, са хроничним недостатком заинтересованости за све осим за оне плакате које бисмо сами лепили.

Било је лето кад је све почело. Време смо проводили на травњацима око базена. Тамо смо до миле воље гледали једни друге, онако полу голе, готово у атмосфери предигре, љубећи се и миљујући. А ту је била и вода у којој смо могли расхладити своја узбијена тела. Они страстиви пливачи би долазили рано ујутро, док су сви други спавали, и управо су они први открили ове људе како пере одећу у базену. Кад су их упозорили да треба да оду ови су им се смејали и ругали. Један је за собом оставио панталоне стварднуте од прљавштине, које је пливач сматрао и бацјо за њим. Дошло је да свађе међу пливачима, један је био за то да инцидент треба пријавити обезбеђењу, али се другој двојици идеја није свидела, то би довело до сукоба градске општине са универзитетом. Још су га морали убедити да не тако скренуту пажњу на себе и бити оптужен због елитизма; иако је за нас сада базен постао бљузгава бара, изгледало је да ништа неће бити предузето.

Ускоро сте их могли виђати свуда. Неки су вас поздрављали са осмехом (»Мој госн.«, већ у зависности од боје коже и власпитања), узмичући понизно под нико растиње, док су други, узварели од вина или окамењени другом, осетљиви на марихуану или преобраћени у дивље звери од своје, наглас бодавали (»Еј, матари!«), а понекад чак и дозивали да им се придружите у једном од њихових кругова или да се згрлите по двоје и одвојите од света, као што чине парови када траже скривено место где би

водили љубав. Ограда код тениских терена је била поправљена, оснажена новим летвама и стражарском кућицом, али су они ипак некако успевали да уђу. Чувари су сваке ноћи у пратњи својих вучака патролирали кампусом но, сваким је даном било све више тих чудних стварења што се викуоко и нестају између дрвећа, све више тих тупих и извијашних лица која извију испод узлазних степеништа зграда, све више као проштаја пружених тела што обликом подсећају на вреће пуне кошне траве наслагане под трибине око игралишта.

Инису више били тихи посетиоци. Њихов смех и свађе надглазавали су наше студенческе расправе, наше разговоре и љубависања, па чак и наша лудирања. Себи су начинили неку врсту бивака, тамо доле, иза трибине, на делу земље који универзитет још није наменио некој одређеној сврси, наравно, рачунало се на то парче у будућности, али је у међувремену на њему складиштена опрема потребна кампусу, и корисне и некорисне ствари — стари трактор, саксије још из времена кад је проректор наложио да се зеленилом декорише хол на рецепцији где долазе уважени гости и, наравно, гомила другог бубрета. Сада је то било нешто више од обичног ћубришта. Да се нису склонили под окриље мириза трулежи појачаног оштрим воњем хемикалија за њихово раствараше, ова тајна скупина је могла бити раније нађушена; овако су, вероватно се користе сазнањима стеченим током година супровоживљења, постали способни да предвиде чињеницу да ће ови миризи збуњити њихов вучака.

Тако, знали смо за њих баш сви, и студенти, и факултет, и администрација, и проректор, а опет — нико није знао ништа. Не бар званично. Обезбеђењу су ови незнавни гости требали бити рутинска дужност, али је она једва успевала да наше и постави код капије једног или два типа који су, на несрћу, били или мортус пижани или потпуно незаинтересовани за чување прилаза тако да су се ови увек наново враћали. Као да су се успели прилагодити ритму живота кампуса на који људи унутар њега нису обраћали пажњу као, рецимо, време у које се могла очекивати патрола или сијасет других извесности на које смо се ми, студенти и наши учени професори ослањали толико дуго да више нисмо размишљали о томе да су можда постале бескорисне попут оних бомбастичких црвених боца за гашење пожара за које, док се ватра шире по соби, откријете да висе на зиду одувек испражњене.

Почели смо препознавати неке од смелијих, или су пре они почели препознавати нас — са својом уличном логиком процењивања знали су тачно коме могу да приђу. За цигарету. Не и за новац — свакако да нећete од студената тражити оно што им иначе стално недостаје. Показали би на руку, питали колико је сати и тако би почињао разговор. А умели су препознати још нешто: оне међу нама којима је упис на факултет био штит од надзора и сталног очекивања других — студије су им биле повратак данима забавишта, само што су сада игре у песку и сликање прстима били замењени другим играма. Ови унапред пропали студенти, крстарећи школским годином, су се понекад придржавали групи под степенштим, делећи с њима поинт, а можда им и помагали кад-kad доношењем по које боце вина. Наравно, само смо их ми, њихове колеге, препознавали у фармеркама

купљеним већ исцепаним на коленима и с којима скупљеном на врху у коњски реп док им је остатак главе био избријан, професори, који су били уплашени и при самом погледу на наметљиве скитнице и беспосличаре, нису их разликовали од млађих људи у групи. (Једна ствар је интересантна за катедру енглеског: белце су звали скитницама, а црнке беспосличарима.) Иако се студенческа солидарност с губитницима изражавала ношћем офаџане одеће, тако су се освајачи издавали прихватљем модне неконвенционалности (о овоме сам мислио написати следећи есеј из социологије). Ови млади регрутси су носили разне дрангулије у коси, по једну минијшу и јамајанска локње, а један је чак имао сасвим замршну плаву косу која се попут змије спуштала низ његово тамно, необријано лице. Тај је могао да пробре и као неки млади предавач на катедри политичких наука.

И тако, нико није ни речи проговорио о овим скитницама тамо доле, регрутованим из редова студената. Чак ни Хришћанско удружење студената које је предано водило бригу о моралном животу у кампусу. У међувремену, администрација је целокупну ситуацију »требало да приспите«. Требало је, не користе изразе »истерати« и »сквотери«, ове пролазнике натерати да оду. Студенти за правду (СЗП) су одржали протестни скуп против насиљног исељавања заштитног џема јефеминизма. Удружење конзервативних студената (УКС) је послало делегацију проректору и захтевало да се кампус што пре очисти од дегенерика.

А онда је откривено да међу оним мушкарцима, тамо доле, живи и неколико жена. Знали смо за једну белкњу која је свакодневно шпартала паркингом у гуменим јапанкама на отченим стопалима. Лица две црнкиње су потамнела од пигмента као што лица белаца од тога умеју да поцрвне. Три жене су се могле видети како се скупају држећи се исправно на принципу трипода. Форум феминисткиња им је доносio храну, тампоне и кондоме за заштиту од трудноће и СИДЕ, а опет, било је тешко оценити која је међу њима још била довољно млада да буде сексуално пожељна и којој би био потребан овакав вид заштите; прљаве коже и подбужних лица изложенih свакаквом времену, могле су бити једино прерано остале као што су неке друге жене, у обрнутим процесима, подмлађивале своја зборана лица козметичким препаратима или пластичним операцијама. Из УКС су се простириле гласине да се један из групе простачки набацивају једној студенкињи иако је то она, сва у сузама, порицала — ОНА је ЊЕМУ понудила питу, а он ју је одбјо мрмљајући: »Не једем сплачине.« Проректор је био растрзан између захтева родитеља да се њихови синови и кћери заштите од излагања непожељним и иницијативама. Друштва најде за бескућнике које је желело да постави шаторе на овој територији која припада привилегованим. СЗП и Форум феминисткиња су доводили лекаре из града док је Конгрес јеврејских студената претресао могућност отварања истуреног одељења Медицинске школе као неке врсте клинике, тамо доле на спортским теренима. Асоцијација исламских студената је организовала прикупљање прилога за групу, али је, с друге стране, изјавила да области где се они налазе треба да буде ван круга у који залазе студенкиње с ферецама. Будистичко друштво студената је делило летке женама и мушкарцима који су мирно спавали на сунцу држећи пљоске умотане у смјеђе папирне вреће, тако да је вирио само врх флаše, ушушкане поред тела као термофоре.

Наравно, полиција је могла уклонити ове људе, под окриљем бриге за бескућнике, али су проректор и целокупна факултетска организација имали и сувише искуства везаних за полицијске интервенције по кампусу које су завршиле насиљем, да их више нису ни звали. Цела се ствар тако развлачила. Кад смо се студенти вратили после ускршњег празника онај плавовија људа, познат по својој шуми од косе, један крезуби, црнкиња која се увек јављала са »Гасос лајч«, како је? и дивна краљица која би се за

сваког закачила само да исприча штогод о својим студијама у Даблину: »Ви, клинци, уопште немате појма шта је то прави факс«, били су још сви тамо. Студенти су се (и то опет девојке) по пут мачака луталица сагињали и чешали иза ушију.

А онда се нешто заиста догодило. Мислио сам да сам једног поподнева видео професора Цепсона како, са групом од пет — шест људи, седи удобно заваљен на гађбама за воће под дрветом. Имајући пред собом слику једног од старијих из групе, који се већ месецима вукао по кампусу, почео је да се преобрази у њега и то је пристајало више него младима који су, у жељи да опонашају оне тамо доле, на себе качили силне дрангулије. Потом сам га видео још једном и тада је с њим био др Хајмрат са филозофије, баш у тренутку кад је повлачио из флаши (ако би ико тражио примерак социјално одбаченог онда би засигурно могао да га нађе на тој катедри). А нисам ни био сам, тај други пут био сам са другом који је видео исто што и ја. Нас двојица смо били једини који су поверовали једном студенту да је скоро нагазио на Бела, старијег професора математике, у жбуњу са једном од оне три жене; Белова ћелава глава је засијала баш у прави час, као знак упозорења. Други су причали да су виђали Кортса како се свађа с једним од људи; увек је долазило до туче кад су окупљени, попивши свој вино, прелазили на другог. Наравно, Кортсу су, у његовој научној лабораторији, биле доступне све могуће врсте чистог алкохола, сви су га видели тамо доле, често; био је то Корт, тачно, нема шансе да смо га помешали с неким, а еуфорија праћена агресијом коју изазива дрога, приметно је расла током наредних недеља у отвореном простору котерије. Писмени које су студенти математике радили нису били прегледани на време; Белова секретарица никога није спајала с његовом канцеларијом изговарајући се да тек што је изашао. Цепсон, професор Цепсон, који није имао само интернационалну репутацију као нуклеарни физичар већ су га и студенти дубоко поштовали као једног од људи са факултета кам се могло веровати да ће се увек заложити за студентска права против било каквих ауторитета, наш стари профа, просвећени стари чика, ишао је ходником раскочан, флекав, са проширеним зеницама које нису примећивале студенте који се склањају у страну да га пропусте.

Било је смеха и шала на рачун других чланова факултета, али није нико коментарисао професор Цепсона, ништа, баш ништа. И што су икакве гласине о њему угушиване, то су се све више шириле приче о другима, и не само приче већ и чињенице. Било је говора да је и сам проектор виђен тамо доле како седи с њима око ватре или могуће да је то радио и у жељи да их уразуми, да им чак и ласка својим уваженим присуством, да би тако могао да реши целу ситуацију. Хајмрат је требао бити с њим, и Бестер са веронаке, и Френклин — Тарнер са енглеског или, Френклин — Тарнер је већ увелико висио с њима тамо доле и било како било тај сноб који је некад тајно цугао, измилео је напоље на хладноћу, немајући више ни једну истанчану идеју о строгом расном подвајању људи. Ето!

А то је професорица Руко сада ишла тамо до-де није била гласина већ чиста истина. Минерва Руко, класичарка, млада и недодирива, као једна од оних предивних створења које мушкирци не могу поседовати, која би једино могла бити плен расплодног бика, у њу би могао прорети само снежно бели пенис — врат лабуда. Ми мушки смо, посматрајући је, разуме-ли све, шта је значило наслабивати се очима, или никада нисмо размишљали шта би смо могли открити под њеном одећом, нешто што би изазвало снажније сексуално страхопоштовање, можда унутрашњост бисерне школке која се листа попут кръчути. Да, Руко је била при-вучена. Седела је тамо доле пијући из њихове прљаве флаше док су јој масни прсти једног од њих, с прљавим ногтима, миловали врат. Руко је чула њихово мамљење, сваше и гласове пијање и заплетене, како дозивају и постала је још једна женка поред оне три неопране. Гледали смо је како се чеше када би се, мада нередовно, појављивала да нам предаје грчку поезију. Да ли с њима делила и њихове вашке?

И тек гледајући њу постали смо свесни присуства тих људи, тамо доле. Мешали су се од-вратност и жељење; стара је белкиња отекнутих стопала била удруженка с црнчицама док су мушкирци настрадали на њих у парноично оп-седнутости преваром — неких мајки, супруга или љубавница које су се, као нити прошлости, утапале у флашу — или је проклињала своје прне сестре кад би се која гребала о њих за пикавац последње цигарете или се качила на оног који би се свиђао белој сестри; ипак, и њу је као

и друге две ово сестринство штитило од ужас-них потреса и удараца које су примале. Смрад гомиле бубрета у ком су живели широ се кроз библиотеке као какав подсетник да нам неке више функције могу припадати, али и ми мора-мо обављати све оне ниже, баш као и ти јадни-ци који су нас нагнали да запушавамо носeve. Избаџивање измета није била тек беззначајна радња већ само једна од коби људског тела. Би-ли су ружни, тамо доле на трибинама и под жбуњем, пуни крпља и посуги болестима, у сталном одбијању осталих, нико није знао како су закачили те болештине, ни како се оне пре-носе; док гола су излагали своја црносива и ужарена бела лица, потискујући стид јер просе, или с довољно живог поноса да могу рећи: »Не једем сплачине.«, осланајући се на насиље, јер за миран живот нису имали услова, лепећи се за оне који су им претили, осећајући ту грубост је-дином преостalom везом са светом. Језа од тога или слобода при том — без дужности, оцењи-вања, тестова знања, надања у иметак, радости и јада везаних за љубавнике, децу, новац, дугове. Без циљева и губитака. Било је у нама и зависи-ти и страх да смо их гледали тамо доле — Бесте-ра, Френлин — Тарнера, Хајмрата и друге, и Руко-су како сваки пут кад ухвати наш поглед изиг-рава богињу, али сада је била исувише прљава да би улогу одиграла како треба. Цепсон, наш Цепсон, све у шта смо могли веровати из Света Старих људи, пролазио је не применујући нас.

А онда су једног дана једноставно нестале. Искрепнули. Баштовани су почистили полупане флаше и отрдани простирике. Љубре су помеша-ли с хемикалијама и разасули га по свим цвет-ним оазама кампуса. Проректор се никада није прикњујући погрђеним леђима оних тамо доле, окупљеним око дроге и флаше, био је веично заштићен својом канцеларијом. Старачке боре око Хајмратових уста нису га охрабривале до-волно да се усуди да пита студенте зашто тако пилье у њега. Минерва је седела пред нама и на свој посебан начин упирала јагодице прстију једне о друге тако да јој је једна шака деловала као одраз друге у огледалу. Цепсоново старо, свињско чекињаво, ухо сада је мирно подносило шупљење говорника на семинарима.

Напустили су просторе испод жбуња и иза трибина или је неко нашао начин да их се ре-ши преко ноћи, да их пошаље негде другде.

С енглеског:
Наташа Милићевић

LECTOR IN FABULA

Миљурко Вукадиновић

СЛУЧАЈ »МЛЕКО« (»БЕЛА ГОШЋА«) ЈОШ ЈЕДАРЕД ИЛИ БЕСОМУЧНО ЧЕШЉАЊЕ П. К.

за Јовицу Аћина и нас овде

У четвртак (заклопити четвртак) однео сам директно у Резиденцију 4 боце са белим јефти-ним затварачима.

Какоже директно је Д. П. (Дежурни Дреси-рани Дуговрати итд. Полиција) био нерасположен (преподневно нерасположење) да преузме флашет. Какоже флашет је јер су заиста боце.. .

Оставио сам дакле боце у Р. оставивши при том (одвојено или заједно и оно што иде уз то: 200.

Кад следеће јутро осванило, наредим се како доликује, заложим штогод, подложим. . . и до-лијем уље на. . . па директно у Рез.

Боце, ах боце — беле се као беле лале!

Покупим их, конвенционално али не сасвим хладно захвалим и здимим. Дим се још није разишао а ја ти сподијем прву боцу па је истресем у већ загрејану шерпу са ноктом воде на дну.

Кад нокат би ошурен (?) млачна белина се згрчи (као стрина!) у шерпи а ја се згрхи помно пратећи даљи развој ситуације.

Тачно: белу сапуницу спрао сам са гломаз-ног послужавника итд.

Тачније: док се са ствар крчкала ја сам бис-трио (можда мутис)

Поетику кривотворења.

Најатачније: чешљао сам П. К.

Напослетку ствар са боцом се овако разре-ши: добили смо непланирано уместо варенике сир на чије пословичне шупљине нисмо рачунали. Дим се још не разије а ја ти нову боцу сручи-м у већ прегрејану шерпу где је нокат воде већ достигао кључ.

Млечна белина се згрчи а ја се згрхи помно мутећи (можда бистрећи) даљи развој ситуације.

Напослетку ствар са боцом се овако сврши: уместо варенике би нама неприлике — сирчина на чије пословичне шупљине нисам рачунао. И преостале боце ливидирамо на исти начин са

неотклоњивом шупљикавом последицом, па се-досмо да већамо о ономе што нас је задесило. »Штраго повериљиво: лако повериљиво; млеко би и оста мислена именица добрг дела попула-ције.

— а лошег?

Најпосле неке ствари остају без одговора за-кључујем ову ствар помно мотрећи на бројне пукотине (у причи и шире) и душевне амбисе на које нисмо рачунали. . .

Тачно: бесомучно сам чешљао П. К. раз-мишљајући о неухватљивости беле гошће и о ухватљивости Кризе. . .

КОМЕ ШАЉЕМ СВОЈУ КЊИЖЕВНУ РИБУ

Човечја рибица

Франы П., захваљујем

Што је упечао рибу на многим рекама, морима и језерима — све је глупо. Могао је и у соби пе-чати повремено извлачени из ноћног суда кон-чији свежине, капљицу нечега. Рибу са СВО-БИЈУМ ЛИКОМ.

Од истог аутора

Све сам своје књиге (туце и тим њих) што живе што фотокопиране, са посветом на живим примерцима, са ничим на неживим примерци-